

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

**Факультет аудіовізуального мистецтва
Кафедра мистецтвознавства**

Силабус

СУЧАСНІ ПАРАДИГМИ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

Галузь знань	02 Культура і мистецтво
Спеціальність	021 Аудіовізуальне мистецтво та виробництво
Освітньо-творча програма	Аудіовізуальне мистецтво і виробництво
Рівень вищої освіти	третій (освітньо-творчий)
Ступінь вищої освіти	доктор мистецтва

Розробник:

Світлана РИБАЛКО,

професор кафедри мистецтвознавства,
доктор мистецтвознавства, професор

Мова навчання — українська

Силабус затверджено на засіданні

кафедри мистецтвознавства

Протокол №2 від 28 серпня 2025 р.

Завідувач кафедри мистецтвознавства

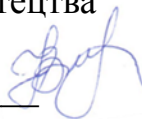
Владлена ЛИСЕНКОВА

Схвалено на засіданні

ради факультету аудіовізуального мистецтва

Протокол №2 від 29 серпня 2025 р.

Голова ради факультету _____

Наталія МАРХАЙЧУК

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДИСЦИПЛІНУ

Назва курсу	Сучасні парадигми мистецької освіти
Викладач	Рибалко Світлана Борисівна
Профіль викладача	https://ic.ac.kharkov.ua/nauk_rob/naukometr/profile/r/rybalko11.pdf
Контактний телефон та емейл	Е-mail svitlana_rybalko@xdak.ukr.education Телефон 050 957 52 15
Комунікація з викладачем	<p>Поза аудиторними заняттями офіційним каналом комунікації є груповий чат на Viber, в окремих випадках -- електронна пошта (тільки у робочі дні).</p> <p>В умовах <i>дистанційного навчання</i> лекції та семінари проводяться за допомогою сервісу Google Classroom. Консультації з викладачем відбуваються у дистанційному режимі (індивідуальний відеодзвінок в месенджері).</p>
Логіка вивчення курсу	<p>Пререквізити. Освітня траєкторія підготовки доктора мистецтва передбачає, що вивченню «Сучасних парадигм мистецької освіти» передують ґрунтовна міждисциплінарна база, закладена у 1–3 семестрах. Професійний фундамент формують дисципліни «Філософія мистецтва» та «Мистецька компаративістика», які формують здатність до концептуального та порівняльного аналізу художніх явищ. Інструментальну основу забезпечують «Українська мова (академічне письмо)» та «Іноземна мова в професійній комунікації», необхідні для інтеграції у світовий науковий простір. «Майстерність за спеціальністю та робота над творчим проектом», «Методика підготовки ТДП» та «Аудіовізуальне мистецтво в креативних індустріях та проектах» дають розуміння технологічних і структурних аспектів сучасного творчого процесу. Таким чином, студенти переходять до опанування новітніх освітніх стратегій, вже маючи сформований апарат критичного мислення та досвід практичної реалізації творчих проектів у контексті креативних індустрій.</p> <p>Постреквізити. Курс викладається паралельно з науково-педагогічною практикою.</p>

АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ

Навчальна дисципліна «Сучасні парадигми мистецької освіти» є обов'язковою освітньою компонентою при підготовці здобувачів третього (освітньо-творчого) рівня вищої освіти зі спеціальності 021 «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво», галузі знань 02 «Культура та мистецтво».

Зміст курсу спрямований на формування цілісного уявлення про моделі мистецької освіти, сучасні тенденції у викладанні та організації навчального процесу в цілому, опанування основними жанрами та стилістикою текстів навчально-методичного спрямування.

Формат дисципліни. Теми розкриваються шляхом як академічних лекційних, семінарських занять, вікторин, розв'язання проблемних ситуацій, виконання вправ для самостійної роботи, спрямованої на поглиблення лекційного матеріалу. Особлива увага приділяється практичній роботі, що спрямована на розуміння місця дисципліни в ОНП, особливостей організації навчального процесу та методів викладання, набуття досвіду розробки лекційного та семінарського занять. Визначений програмою мінімум є обов'язковим для отримання підсумкової оцінки.

МЕТА НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ

Мета навчальної дисципліни полягає у формуванні уявлень про викладацький вимір спеціальності «аудіовізуальне мистецтво та виробництво», сучасні підходи до організації освіти та викладання, набуття досвіду організації навчального матеріалу.

Завдання навчальної дисципліни:

- сформуванати понятійно-категоріальний апарат з педагогічного дискурсу вищої школи
- сформуванати системні уявлення про розвиток мистецької освіти та розмаїття підходів до організації навчального процесу та методів викладання
- набути досвід розробки навчальної дисципліни та організації навчального матеріалу у таких формах як лекція та семінар.
- набути необхідні знання, навички, матеріали та попередні розробки для подальшого проходження науково-педагогічної практики.

КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКІ ФОРМУЄ ДИСЦИПЛІНА

ЗК 1. Здатність до оволодіння новими знаннями та розвитку творчих здібностей;

ЗК 2. Здатність до абстрактного мислення, критичного аналізу та оцінки явищ та творів у галузі аудіовізуальних практик, генерування нових ідей при вирішенні творчих, дослідницьких, педагогічних, практичних завдань та визначення засобів їх реалізації. Здатність розробляти та керувати проектами.

ЗК 3. Здатність до наукової, науково-педагогічної комунікації та спроможність дотримуватися етикету наукового, науково-педагогічного спілкування.

ЗК 5. Здатність до управлінських рішень у науково-практичній, педагогічній та творчо-виробничій діяльності, які потребують аналізу тенденцій та розробки стратегій для вирішення складних завдань.

ФК 5. Здатність до використання сучасних педагогічних технологій для передачі наукових знань майбутнім фахівцям;

ФК 6. Здатність дотримуватись правил академічної доброчесності в наукових дослідженнях, творчій та педагогічній діяльності.

ФК 7. Здатність будувати траєкторію власного розвитку, безперервно продовжувати освіту, знаходити відповідні засоби подальшого підвищення творчої, наукової, педагогічної кваліфікації

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

ПРН 6. Вміння розробляти програми та методичне забезпечення спеціальних дисциплін для вищої школи, використовувати інноваційні методи викладання;

ПРН 7. Знати нормативну базу та сучасні вимоги до викладача, вміти будувати індивідуальну траєкторію творчого, наукового, педагогічного розвитку.

ПРН 8. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності викладача вищої школи, дотримуватися принципів академічної доброчесності у науковій, творчій та викладацькій діяльності.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Ознаки курсу	Обов'язкова, професійна компонента (ПОК5)
Формат курсу	2 курс, 4 семестр, заочна форма здобуття освіти
Обсяг курсу	Кількість кредитів – 3. Загальна кількість годин – 90. <i>Аудиторна робота – 7 год. Самостійна робота – 83 год.</i>
Технічне і програмне забезпечення	Блокнот, ручка, гаджет для виходу в мережу Інтернет з працюючими мікрофоном та камерою; Google classroom, Google meet; для виконання завдань - програми вільного доступу для перегляду та редагування текстових документів, створення презентацій тощо.
Форми, види навчальних занять	Форми: навчальні заняття, самостійна робота, контрольні заходи. Види: лекція, семінар
Методи навчання	При вивченні навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання: - словесні, наочні, практичні методи; - індуктивні та дедуктивні методи; - методи стимулювання пізнавальних потреб та інтересів. Лекційний матеріал викладається у формі проблемної бесіди,

	<p>яка включає усний виклад навчального матеріалу, великого за обсягом, складного за логічною побудовою у якому застосовується питально-відповідальний метод навчання з використанням ілюстративного матеріалу.</p> <p>Семінарські заняття проводяться у формі обговорення навчального матеріалу до якого студенти долучають самостійно опановані знання, творчий досвід, факти, явища, які вони спостерігали в повсякденні, або планують реалізувати за допомогою аналогій та наукових досліджень.</p>
Поточний контроль	опитування, рефлексії, результати самостійної роботи (у форматі презентацій), результати виконання індивідуальних (практичних) завдань
Підсумковий контроль	Іспит у формі тестування
Політика курсу	<p>ПРАВИЛА ВИКЛАДАЧА. Процес навчання – співпраця викладача і здобувача, тому виконання усіх завдань є обов'язковим; висловлювання власної думки, питання у процесі роботи – схвалюються. Усі пропозиції, спрямовані на краще опанування курсу – підтримуються.</p> <p>В умовах дистанційного навчання зараховуються лише відповіді з увімкненою камерою.</p> <p>НЕ ТОЛЕРУЮТЬСЯ: пропуски занять без поважних причин.</p> <p>АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ. Здобувачі зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p> <p>http://surl.li/ckkxon</p>

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів і тем	Кількість годин			
	усього	л	с	с.р
Вступ. Мистецькі спеціальності в системі освіти: від майстерні до академії	20	2	-	18
Сучасні підходи до організації освітнього процесу в галузі аудіовізуального мистецтва	15	1	-	14
Принципи організації освітнього процесу у ЗВО	24	1	1	22
Педагогічна майстерність у вищій школі	29	1	1	27
Усього	90	5	2	83

Теми лекційних занять

Назви тем	К-сть годин
Мистецька освіта у традиціоналістських суспільствах	0,5
Митець і мистецька освіта в Європі доби Ренесансу	0,5
Розвиток та сутність мистецьких академій	1
Розвиток освіти в галузі аудіовізуального мистецтва	1
Концепції навчання в Україні та світі	1
Сучасна вища школа: принципи організації навчального процесу	1
Педагогічна майстерність у вищій школі	
Усього	5

Теми семінарських занять

Назви тем	К-сть годин
Презентація тематичного плану курсу та обговорення	1
Презентація тестового завдання та його обговорення	1
Всього	2

Завдання самостійної роботи

Назви розділів	Назви тем	К-сть годин
Тема 1.	1. Порівняльний аналіз моделей освіти (складання конспекту укр. освіти)	12
	2. Перегляд відеоматеріалів	6
Тема 1,2	3.Складання термінологічного словника	16
Тема 3.	4. Програмні документи вищої школи (вивчення). Положення про академічну доброчесність	7
	5. Аналіз ОПП, ОТП	5
	6. Розробка програми	10
Тема 4	7. Розробка заняття та його методичного супроводу	27
Всього		83

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання результатів навчання здійснюється відповідно до Положення ХДАК про організацію освітнього процесу та передбачає поточний та підсумковий контроль, який згідно з навчальним планом та освітньою програмою проводиться у формі іспиту.

Оцінювання спрямоване на визначення рівня сформованості компетентностей, здатності здобувача до аналітичної, творчої та дослідницької діяльності, а також якості виконання практичних завдань і презентацій.

Політика оцінювання. Перевірка та поточне оцінювання знань здобувачів проводиться протягом семестру. Кожна оцінка виставляється відповідно до визначених у силабусі критеріїв, а також мотивується в індивідуальному порядку на вимогу здобувача. У разі наявності академічної заборгованості здобувач може її ліквідувати на заліковому тижні (за взаємоузгодженим розкладом).

СИСТЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПОТОЧНИХ ЗАВДАНЬ НА ЗАОЧНОМУ ВІДДІЛЕННІ

- Індивідуальне (практичне) завдання №1 - до 20 балів;
- Індивідуальне (практичне) завдання №2 - до 10 балів;
- Самостійні роботи (СРС) – 3 СРП по 10 балів = до 30 балів;
- Екзамен - до 40 балів.

№	Завдання	зміст	бали	критерії
1	Індивідуальне (практичне) завдання №1	Тематичний план курсу	до 20 балів	Враховуються: повнота виконання поставлених завдань; змістовність запропонованого курсу; обґрунтованість та логіка розподілу часу; коректність розрахунків; коректність формулювань та дотримання відповідного стилю викладення;
2	Індивідуальне (практичне) завдання №2	Форми контролю та критерії оцінювання	до 10 балів	Враховуються: повнота виконання поставлених завдань; доцільність обраних форм контролю, їх відповідність поставленим завданням і виділеному часу; обґрунтованість та логіка критеріїв оцінювання; коректність формулювань та дотримання відповідного стилю викладення; дотримання встановлених термінів виконання
3	СРС 1	Розробка контрольного тесту	до 10 балів	Відповідність тестових завдань змісту курсу; методиці розробки тестового контролю; коректність формулювань; дотримання встановлених термінів виконання

4	СРС 2	Термінологічний словник	до 10 балів	Враховуються: повнота та коректність формулювання змісту кожного терміну; посилання на офіційні джерела; дотримання встановлених термінів виконання
5	СРС 3	Закон про академічну доброчесність	до 10 балів	Враховуються: повнота відповідей на усі питання завдання; коректність формулювання; посилання на офіційні джерела; дотримання встановлених термінів виконання

Підсумковий контроль – 40 балів, здійснюється у формі тестування і передбачає перевірку рівня засвоєння теоретичного матеріалу курсу

Зарахування результатів неформальної/інформальної освіти: за рішенням кафедри здобувачам, які брали участь в позанавчальній педагогічній діяльності або виконували узгоджені з лектором індивідуальні форми роботи, присуджуються додаткові бали, кількість яких залежить від об'єму виконаної роботи та значимості досягнутих результатів. Положення див. тут: <https://surl.lt/lsiabz>

У випадку виконання навчально-педагогічного навантаження у закладі вищої освіти за спеціальністю отриманий здобувачем досвід може бути конвертованим у залікові бали.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

УВАГА! Здобувачі можуть оскаржити результати підсумкового семестрового контролю з навчальної дисципліни відповідно до Положення про політику та процедуру врегулювання конфліктних ситуацій <https://surl.li/slzxkv>.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Безручко, О., Черкасов, В., & Шютів, Т. (2023). Формування готовності до творчої діяльності у сфері аудіовізуального мистецтва та виробництва. Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Аудіовізуальне мистецтво і виробництво, 6(1), 38–46. <https://doi.org/10.31866/2617-2674.6.1.2023.279232>
2. Вітер В. Про сучасну телережисуру Сучасні проблеми художньої освіти в Україні: *Медіаосвіта в Україні. Сучасний стан, проблеми розвитку: Зб. наук. пр. Ін-ту проблем сучасного мистецтва* Акад. мистецтв України. Київ : Інтертехнологія, 2008. С. 154-159. URL: <http://surl.li/cnbiet>
3. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : Підручник. Київ: Академвидав, 2012. 352с.
4. Каплінський В.В. К 20 Методика викладання у вищій школі: Навчальний посібник. Вінниця: ТОВ «Ніланд ЛТД», 2015. 224 с.
5. Козлова Г.М. Методика викладання у вищій школі. Навчальний посібник. Одеса: ОНЕУ, 2014. 200 с.
6. Лавріненко О. А. Педагогічна майстерність в історико-педагогічному вимірі: теорія, практика, поступ: [Монографія] К.: Богданова А. М., 2009. 328 с.
7. Лупій Я., Даниленко С. Впровадження інноваційних методик та європейського досвіду у підготовці фахівців мистецтва аудіовізуальної сфери. УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА : МИНУЛЕ, СУЧАСНЕ, ШЛЯХИ РОЗВИТКУ. № 44 (2023): DOI: 10.35619/ucrm.vi44.625
8. Масол Л. М. Концептуальні засади формування змісту загальної мистецької освіти в контексті державних стандартів [Електронний ресурс]. URL: <http://surl.li/vrrbse>
9. Мистецтво бути викладачем: Практ. посібн. / А. Брінклі, Б. Дантес, С. Флемм, С. Флемінг, Ч. Форсі, Е. Ротшильд. За ред. О. С. Сидоренка. К.: Навчально-методичний центр «Консорціум із удосконалення менеджмент освіти в Україні», 2003. 144 с.
10. Рибалко, С. Б. Баугауз у контексті китайсько-японської мистецької парадигми. *Український мистецтвознавчий дискурс*, 2022. № 5. С. 54–60. DOI: [10.32782/uad.2022.5.7](https://doi.org/10.32782/uad.2022.5.7)
11. Соколюк Л.Д. Вища мистецька школа Харкова: від модернізму до трансформації (1921–1962). Харків : Видавець Олександр Савчук, 2023. 150 с.

12. Шмагало Р. Мистецька освіта в Україні середини ХІХ – середини ХХ ст.: структурування, методологія, художні позиції: [моногр.] Л. : Українські технології, 2005. 146 с.
13. Фомічова М. Регіональна специфіка формування професійно-мистецьких шкіл в Україні [Електронний ресурс]. URL: <http://surl.li/tqfkjn>

Додаткова

14. Алфьорова З. І. Третій рівень вищої освіти за спеціальністю 021 "Аудіовізуальне мистецтво та виробництво": проблеми формування стандартів. *Культурологія та соціальні комунікації: інноваційні стратегії розвитку : матеріали міжнар. наук. конф. (21- 22 листоп. 2019 р.)* / М-во освіти і науки України, М-во культури, молоді та спорту України, Харків. держ. акад. культури, Нац. акад. мистецтв України ; [редкол.: В. М. Шейко та ін.]. Харків, 2019. С. 248-249.
15. Алфьорова З. І. Оновлення методологічних засад в осмисленні сучасних процесуальних візуальних художніх форм. *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв*. 2012. № 11. С. 54-57.
16. Антонєць М. Я. Київська рисувальна школа М. І. Мурашка (кін. ХІХ -- 10-і рр. ХХ ст.). *Нариси з історії розвитку новаторських навчально-виховних закладів в Україні (ХХ століття)*: навч.-метод. посіб. / за ред. О. В. Сухомлинської, В. С. Курила. Луганськ: Вид-во ЛНУ ім. Т. Шевченка, 2010. С. 91–106.
17. Аблицов В. Микола Бурачек і Українська Академія Мистецтва. *Українська академія мистецтва: Дослідницькі та науково-методичні праці*. Київ, 2000. Вип. 7. С. 224–226.
18. Гордон Драйдер, Джаннет Восс. Революція в навчанні / Перекл. з англ. М. Олійник. Львів : Літопис, 2001. 541с.
19. Кісін В. Б. Режисура як мистецтво та професія; *Життя. Актор. Образ: Із творчої спадщини*. Київ: Вид. дім КМ Academia. 1999. С. 15-18.
20. Ковальчук О. Іван Врона як реформатор української мистецької освіти ХХ сторіччя. *Образотворче мистецтво*. 2003. № 4. С. 23–26.
21. Ковальчук О. Українська академія мистецтва: до 85-ої річниці заснування. *Образотворче мистецтво*. 2003. № 1. С. –6.
22. Козлова Г.М., Кублікова Т.Б. Компетентнісний підхід до навчання студентів і викладачів. Ж.: Освіта України. 2011. №4.
23. Криволапов М. З історії вищої художньої освіти в Україні. *Українська академія мистецтва історія і сучасність: Каталог*. Київ: Українська академія мистецтва, 1997. С. 7–16.
24. Лисецький С. Екранна освіта в Україні: нотатки з приводу. *Сучасні проблеми художньої освіти в Україні: Медіаосвіта в Україні. Сучасний стан, проблеми розвитку*: Зб. наук. пр. Ін-ту проблем сучасного мистецтва Акад. мистецтв України. Київ : Інтертехнологія, 2008. С. 187-191.

25. Нагаєв В.М. Методика викладання у вищій школі: Навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 232с.
26. Рибалко С. Історія мистецтва: війна наративів. *Матеріали між нар. Науково-інформаційного круглого столу «Козацький фактор» у сучасній російсько-українській війні і досвід ХХ ст.* Львів: УКУ, 2022. С. 110-114
27. Рибалко С.Б. Харківська школа дизайну: творча майстерня Ігоря Остапенка. *Вісник ХДАДМ.* 2021. № 2. С. 147-161.
28. Соколюк Л.Л. Шляхи розвитку мистецької освіти в Харкові (1896-1918) *Вісник ХДАДМ.* 2021. № 1. URL: <http://surl.li/efsirj>
29. Шаролапова Н., Данилюк, В., Красненко, О. (2021). Інноваційний шлях розвитку кіномистецтва. *Вісник Київ. нац. ун-ту культури і мистецтв. Серія: Аудіовізуальне мистецтво і виробництво,* 2021. 4 (2). С. 233–243. DOI: 10.31866/2617-2674.4.2.2021.248696.
30. Шейко В. Сучасна медіаосвіта в Україні: Виклики сьогодення. *Сучасні проблеми художньої освіти в Україні: Медіаосвіта в Україні. Сучасний стан, проблеми розвитку:* Зб. наук. пр. Ін-ту проблем сучасного мистецтва Акад. мистецтв України. Київ: Інтертехнологія, 2008. С. 10-13. URL: <http://surl.li/esacnz>

Інформаційні ресурси

1. Київський національний університет театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого. URL: <https://knutkt.edu.ua/>
2. Akademia Filmu I Telewizji (Академія кіно і телебачення у Варшаві). URL: <https://www.afit.edu.pl>.
3. Ecoles superieures et instituts (Вищі школи та інститути аудіовізуальних мистецтва Франції) URL: <http://surl.li/whayxy>
4. ESEC (Вища школа кінематографу у Парижі). URL: <https://www.esec.edu/>
5. Filmuniversität Babelsberg. (Університет кіно в Бабельсберзі). URL: <https://www.filmuniversitaet.de/>
6. HFF. (Німецький інституту кіно і телебачення у Мюнхені). URL: <http://surl.li/snutww>
7. London film school (Лондонська кіношкола). URL: <https://lfs.org.uk/>
8. LUCA School of Arts (Школа мистецв Лука). URL: <http://surl.li/jxbbok>
9. PSCC (Празька школа креативних комунікацій). URL: <http://surl.li/ebunvp>
10. SFT. Slovenská filmová a televízna akadémia. (Академія кіно і телебачення у Братиславі). URL: <https://sfta.sk>.